

TCFD rapport 2021

<i>Versjon</i>	<i>Dato</i>	<i>Dokument eier</i>	<i>Beslutning</i>	<i>Status</i>
1.0	28.03 2021	Konsernstab	Styret	Godkjent
2.0	31.03.2022	Konsernstab	Styret	Godkjent

INNHALDSFORTEGNELSE

1	INNLEDNING	3
2	VIRKSOMHETSSTYRING	3
2.1	Styrets rolle med klimarelaterte trusler og muligheter.....	3
2.2	Ledelsens rolle i vurdering, styring og håndtering av klimarelaterte trusler og muligheter	3
2.3	Styringsdokumenter klima	4
3	STRATEGI	4
3.1	Klimarelaterte trusler og muligheter over ulike tidshorisonter	4
3.2	Hvordan klimarelaterte risikoer og muligheter vil påvirke strategi, forretningsområder og finansiell planlegging	7
3.3	Påvirkning ulike klimarelaterte scenarier har for strategi, forretningsområder og finansiell planlegging (inkludert 2°C scenario)	9
4	RISIKOSTYRING	9
4.1	Hvordan klimarisiko påvirker ulike risikokategorier	9
4.2	Prosesser for å håndtere klimarelaterte risikoer	14
4.3	Prosesser for å identifisere, vurdere og håndtere hvordan klimarelaterte risikoer er integret i overordnet risikostyring	14
5	METODER OG MÅL	14
5.1	Metoder og beregninger for å vurdere om klimarelaterte risikoer og muligheter er i tråd med strategi og risikostyringsprosess	14
5.2	Klimagasser (GHG) og tilhørende risikoer for Scope 1, Scope 2, Scope 3 og de relaterte risikofaktorer	15
5.3	Måleindikatorer og resultater for å håndtere klimarelaterte risikoer og muligheter	17
6	VIDERE ARBEIDER	18

1 INNLEDNING

Sparebanken Sørs misjon er å «Skape bærekraftig vekst og utvikling for vår landsdel».

For Sparebanken Sør innebærer bærekraftig utvikling at banken skal bidra til positiv utvikling innenfor ESG (Environmental, Social, Governance), samt ivareta bankens samfunnsansvar i områder der banken har sin virksomhet. Arbeidet med bærekraft skal styrke konkurransekraft, og redusere bankens ESG risiko. Banken skal som arbeidsgiver, investor, långiver og leverandør av finansielle produkter og tjenester, bidra til bærekraftig vekst og utvikling gjennom å forsterke de positive og redusere de negative påvirkningene på mennesker, samfunn, klima og natur.

Denne rapporten omhandler klima, og hvordan Sparebanken Sør arbeider med å integrere klimarelaterte risikoer og muligheten i forretningsvirksomheten.

Figuren under skisserer de fire pilarene i Task Force on Climate-related Financial Disclosures, TCFD:

Virksomhetsstyring	Strategi	Risikostyring	Mål og metoder
Styring av klimarelaterte risikoer og muligheter	Effekter som klimarelaterte risikoer og muligheter har for bankens strategi, forretningsområder og finansiell planlegging	Systemer og prosesser banken benytter for å identifisere, vurdere og håndtere klimarelaterte risikoer	Metoder og mål (KPI) som banken benytter til å vurdere og håndtere klimarelaterte risikoer og muligheter

Det er disse fire områdene som behandles videre i denne rapporten.

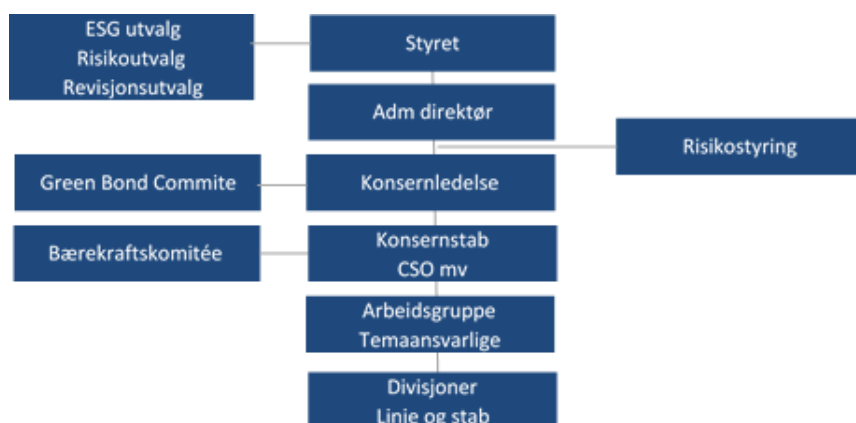
2 VIRKSOMHETSSTYRING

2.1 Styrets rolle med klimarelaterte trusler og muligheter

Styret har det overordnede ansvar for ESG, herunder klima. Styret vedtar bankens strategiplan. I bankens strategiplan inngår ESG og klima, som et av de prioriterte områdene. Styret behandler ulike styringsdokumenter, rapporter og handlingsplaner knyttet til ESG og klimarelaterte risikoer og muligheter. Styret behandler også store kredittsaker hvor ESG og klima er integrert i kredittprosessene. Styret fastsetter overordnede mål og risikorammer for klimarelaterte risikoer og muligheter i bankens rammeverk for risikostyring. Styret har også fokus på å utnytte de muligheter som det grønne skiftet representerer.

2.2 Ledelsens rolle i vurdering, styring og håndtering av klimarelaterte trusler og muligheter

Organisasjonsstrukturen for arbeidet med ESG og klimarisiko i Sparebanken Sør:

Informasjon om status og utvikling av klimarelaterte trusler og muligheter skal integreres i kvartalsvis risikorapporter som går til konsernledelse og styre.

Mer detaljer om organiseringen fremgår av Strategi Bærekraft, <https://www.sor.no/felles/om-sparebanken-sor/samfunnsansvar/barekraftsrapporter/>

2.3 Styringsdokumenter klima

Bankens styringsdokumenter for klimarisiko:

ESG styringsdokument og policy	Status dokumentet	
	Offentlig	Internt
Besluttes av styret		
Strategiplan		X
Strategi bærekraft	X	
Risiko og kapitalstrategi		X
Organisering av risiko og kapitalstyring		X
Besluttes av konsernledelsen		
Policy ansvarlig kredittgivning	X	
Policy ansvarlige investeringer og ansvarlig verdipapirvirksomhet	X	
Policy klima og miljø	X	
Risikovurdering av produkter, tjenester, rutiner, prosess og systemer		X
Policy ansvarlige innkjøp	X	
Retningslinjer for innkjøp - leverandørreklæring	X	
Green & Sustainability Bond Framework	X	
Grønt, sosialt og bærekraftig Produkt rammeverk	X	

3 STRATEGI

3.1 Klimarelaterte trusler og muligheter over ulike tidshorisonter

Klimarisiko representerer tre risikotyper:

Overgangsrisiko : Risiko ved overgang til nullutslipps samfunn, som omfatter politisk og regulatoriske forhold, teknologi, marked og omdømme.

Fysisk risiko : Akutt risiko pga ekstremvær som fører til orkaner, oversvømmelser mv. Kronisk risiko som er langsiktige klimaendringer som påvirker temperatur, havnivå mv.

Ansvars risiko : Selskaper kan bli holdt ansvarlig for skader som forvoldes pga klimaendringer og reguleringer som ikke hensyntas.

Sparebanken Sørs tilnærming til klima er todelt:

- Direkte påvirkning fra bankens egen virksomhet.
- Indirekte påvirkning fra bankens forretningsområder.

Påvirkningen handler om hvordan bankens forretningsvirksomhet blir påvirket av klima, men også hvordan bankens forretningsvirksomhet påvirker klima.

Sparebanken Sør skal bidra positivt for å redusere direkte og indirekte klimautslipp. Målsettingen er å legge til rette for mer bærekraftig utvikling i banken og hos kundene, leverandører og samarbeidspartnere

Tidshorisonter som er lagt til grunn:

Klimarisiko og tidsperspektiv	Tid, år
Short Term(ST)	1 - 4
Medium Term (MT)	4 - 10
Long Term (LT)	10 - 30

3.1.1 Klimarelaterte risikoer og muligheter fra egen virksomhet

Klimautslipp fra bankens egen interne virksomhet er lav. Potensialet for å redusere klimautslipp er størst innen arealbruk, energieffektivisering og reisevirksomhet.

Klimarelaterte risikoer og muligheter fra bankens egen virksomhet vurderes som lave.

3.1.2 Klimarelaterte risikoer og muligheter fra forretningsområdene

Klimarelaterte risikoer:

Følgende forretningsområder og aktiviteter vurderes å ha størst klimarelaterte risikoer:

- Utlån: Risiko for økt mislighold (PD), reduserte panteverdier (LGD) og økte tap (EL). Høyere kapitalkrav til «ikke bærekraftige aktiviteter og produkter».
- Investeringer: Reprising av eiendeler og «stranded assets».
- Finansiering: Tilgang til, og pris på finansiering pga manglende «bærekraftige aktiviteter».
- Endret kundeadferd og økt konkurranse gjennom teknologi og digitalisering.

For banken vurderes overgangsrisikoen som den største, da Norge, i hvert fall på kort sikt, er mindre utsatt for fysisk risiko pga alvorlige klimaendringer.

Risiko type	Beskrivelse	Potensiell finansiell påvirkning for Sør	Påvirkning risiko		
			ST (0 - 4 år)	MT 4-10 år)	LT (10-30 år)
Overgangs risiko	Reguleringsrisiko /politisk risiko				
	Sterk regulering for å nå Parisavtalens mål. Økte kostnader klimautslipp. Reguleringer vil påvirke kostnader klimautslipp, kapitalkrav, verdier på eiendeler, kostnader og tilgang til råvarer, innsatsfaktorer, infrastruktur, transport, rapporteringskrav, søksmål.	Økt mislighold (PD), reduserte panteverdier (LGD) og økte tap på utlån (EL) pga omstilling og svekket betjeningsevne som følge av reguleringer på klimaintensive produkter, råvarer, transport og innsatsfaktorer. Økte kostnader for å ivareta økte reguleringer og rapporteringskrav. Økte nedskrivninger eiendeler "stranded assets". Reduserte kapitalkrav på bærekraftig aktivitet.	Lav	Moderat	Høy
	Teknologisk risiko				
	Økte kostnader til omstilling til klimavennlig teknologi, distribusjon, produkter og tjenester. Endring i produksjonsmetoder og innsatsfaktorer. Avskrivninger feilslått teknologi.	Økte investeringer til ny teknologi, produkter og tjenester. Kritisk størrelse ift evne til omstilling. Avskrivninger på feilinvesteringer. Risiko for forvitring av relasjoner og kundeloyalitet som er sentral for en regionbank, ved digitalisering.	Lav	Moderat	Moderat
	Markeds risiko				
	Endringer i forbruk og etterspørsel pga omstilling til lavutslipp samfunn, vil påvirke produkter, produksjonsprosesser, innsatsfaktorer og verdier på aktiva . Endret forbruksmønster påvirker forretningsmodeller, kostnader, salg og inntjening.	Reduserte markedsandeler og inntekter pga endret kundeatferd. Økte kostnader til innsatsfaktorer og forsyningskjede kan gi svekket betjeningsevne og økte tap. Globalisering og økt konkurranse pga teknologi, digitalisering. For lite regional tilgang bærekraftige aktiviteter. Økte finansieringskostnader. Stranded assetes.	Lav	Moderat	Moderat
Omdømme risiko					
Negativ eksponering på klimarisiko vil kunne gi omdømmetap og redusert attraktivitet. Stigmatisering av produkter og bransjer.	Tap av omdømme pga manglende vilje eller evne til omstilling til lavutslipp samfunn kan føre til reduserte markedsandeler innskudd og utlån. Svekket tilgang til og pris på finansiering og egenkapital. Redusert verdi egenkapitalbevis.	Lav	Moderat	Moderat	
Fysisk risiko	Akutt risiko				
	Økt alvorlighetsgrad av ekstremvær som sykkloner og flom.	Økte tap, redusert verdi av pant og eiendeler på lokasjoner som er utsatt for ekstremvær. Økte kostnader forebygging av klimaskader og avkortning forsikringer. Reduserte inntekter pga avbrudd i produksjon, transport og forsyningskjede.	Lav	Lav	Moderat
	Kronisk risiko				
Endringer i vær/nedbør-mønstre . Stigende temperaturer. Stigende havnivå.	Samme som for akutt risiko, men kronisk risiko vil kunne gi større og mer permanente langtidsvirkninger.	Lav		Moderat	
Ansvars risiko	Forsikringsrisiko og juridisk risiko				
	Ansvar for skader påført tredjemann og samfunn.	Banken vurderer at denne risikokategorien har svært lav risiko for oss på kort sikt, og har derfor ikke tatt hensyn til denne risikoen i TCFD rapporten.	Svært lav	Lav	Lav

Klimarelaterte muligheter:

Når det gjelder klimarelaterte muligheter vurderer banken at disse er størst innenfor områdene:

- Utlån: Vekst i inntjening og volum fra bærekraftige aktiviteter, nye markeder og bransjer. Reduserte kapitalkrav til bærekraftige aktiviteter.
- Investering: Meravkastning og kapitalallokering i bærekraftige aktiviteter.
- Finansiering: Bedre tilgang og lavere pris på finansiering gjennom bærekraftige aktiviteter.
- Kostnadsreduksjon: Effektiv betjening og distribusjon gjennom digitale løsninger.

Mulighet	Beskrivelse	Potensiell finansiell påvirkning for Sør	Påvirkning muligheter		
			ST (0 -4 år)	MT (4 - 10 år)	LT (10-30 år)
Ressurs- effektivisering	Mer effektive prosesser for, transport, produksjon, og distribusjon. Økt resirkulering og gjenbruk. Energi-effektive bygninger. Redusert forbruk av innsatsfaktorer og råvarer. Redusert forbruk generelt.	Reduserte kostnader, digitale møter, digitale betjeningskonsepter og distribusjon. Redusert forbruk energi, arealer og andre driftskostnader eiendommer. Nye bransjer og kunder pga omstilling til sirkulærøkonomi resirkulering og gjenbruk.	Lave	Lave	Lave
Energikilder	Bruk av fornybar energi. Reguleringer og insentiver. Bruk av ny teknologi. Bedre karbonmarked. Skifte til desentralisert energiproduksjon.	Reduserte kostnader til energiforbruk. Finansiering av fornybar energi, strømlagring, energieffektive transportmidler, elbiler mv.	Svært lave	Svært lave	Svært lave
Teknologi, produkter og tjenester	Mer effektiv produksjon og distribusjon gjennom ny teknologi. Nye klimavennlige og resirkulerbare produkter og tjenester. Endret bruk av råvarer og innsatsfaktorer.	Reduserte kostnader pga ny teknologi og digitalisering. Økt inntjening nye kunder, billigere finansiering, reduserte kapitalkrav pga bærekraftige aktiviteter. Meravkastning på bærekraftige investeringer og aktiva.	Moderate	Moderate	Høye
Marked	Tilgang til nye markeder gjennom ny teknologi, nye produkter og tjenester. Bruk av offentlige incentiver. Diversifisering av forretningsmodell.	Økte inntekter nye markeder og kunder pga digitalisering og bærekraftige aktiviteter. Økt diversifisering og redusert risiko. Bedre tilgang til offentlig og privat risikokapital i bærekraftige prosjekter og næringer, kan bidra til vekst.	Moderate	Moderate	Høye
Styrke/evne til omstilling	Deltakelse i fornybare programmer og tilpasning til klimavennlige tiltak.	Deling av kunnskap, teknologi, produkter og systemer med samarbeidspartnere gjennom felles ambisjoner om å oppnå mål i Parisavtalen. Omstilling av interne ressurser og rekruttering av ny kompetanse.	Lave	Lave	Lave

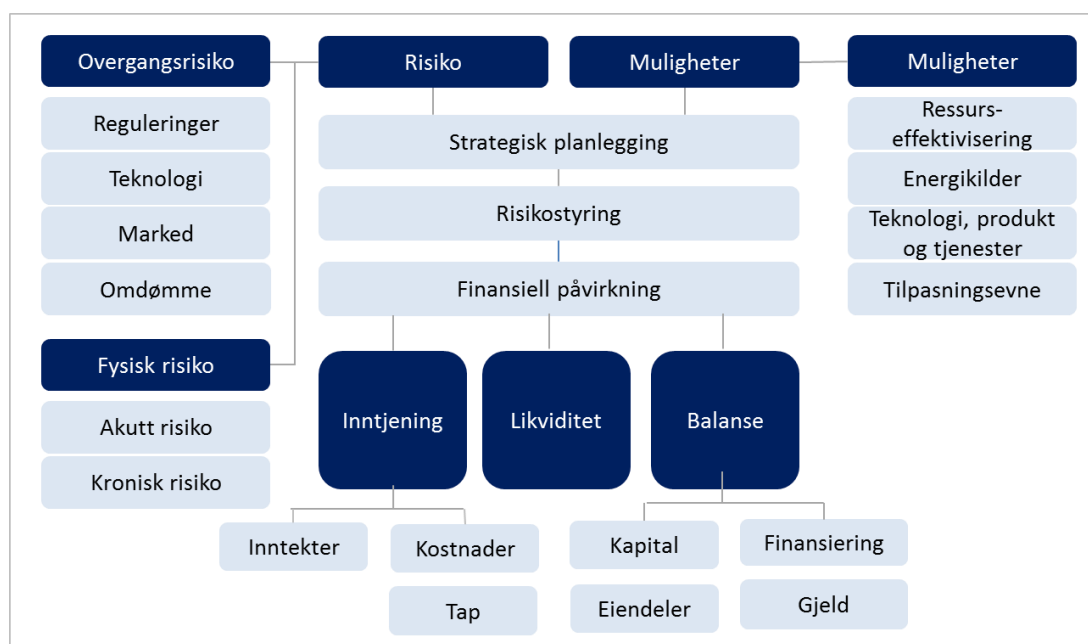
3.2 Hvordan klimarelaterte risikoer og muligheter vil påvirke strategi, forretningsområder og finansiell planlegging

Sparebanken Sør er en regional sparebank, hvor forretningsmodellen er en integrert verdikjede som omfatter utvikling, produksjon og formidling av finansielle produkter og tjenester. Distribusjon av produkter gjennom eierselskaper og samarbeidspartnere utgjør en viktig del av forretningsmodellen. Sparebanken Sør betjener

kundene gjennom en kombinasjon av salgskontorer og digitale løsninger. Digitalisering og analytisk tilnærming preger aktiviteter gjennom hele verdikjeden. De største forretningsområdene er utlån til privat- og bedriftsmarkedet samt finansiering og investering. Forretningsvirksomheten utøves innenfor rammen av selskapets strategi, eierstyring- og selskapsledelse og etiske retningslinjer.

Sparebanken Sør driver tradisjonell bankvirksomhet innenfor lån, sparing og formidling av beslektede produkter som leasing, forsikring, fond, eiendomsmedling mv. Det vesentlige av inntektene er knyttet til utlån og finansiering. Investeringer og inntekter fra andre produkter i egen regi, eller gjennom datterselskaper og samarbeidspartnere er også viktige forretningsområder for banken.

Sammenhengen mellom klimarelaterte risikoer, muligheter og strategisk og finansiell påvirkning:

Klimarelaterte risikoer og muligheter vil få størst påvirkning på Sparebanken Sørs strategi, forretningsområder og finansiell planlegging på følgende områder:

- Tilpasning til nye reguleringer, EUs taksonomi, EBA mv.
- Omdirigering av kapital til bærekraftige aktiviteter.
- Endring i konkurransesituasjon gjennom teknologiutvikling og digitalisering.
- Endringer i kundeadferd og preferanser til produkter og betjening tilpasset lavutslipps samfunn.
- Endringer i kunde og bransjesammensetning gjennom utfasing av virksomhet som er klimaintensiv og fremveksten av nye klimavennlige aktiviteter og bransjer.
- Reprising av eiendeler og aktiva.
- Pris og tilgang til egenkapital og finansiering.

I et kortsiktig perspektiv er det viktigst å ta hensyn til følgende risikoområder og muligheter:

- Integrere og håndtere klimarisiko i utlån, investering og finansiering. I et kortsiktig perspektiv på 1 – 4 år vurderer banken at risikoen er relativt lav både med hensyn til overgangsrisiko og fysisk risiko.
- Etablere gode teknologiplattformer, digitale betjeningsløsninger og distribusjonskanaler.
- Etablere og bygge porteføljer av bærekraftige produkter og obligasjoner.
- Bygge intern kompetanse i hele organisasjonen for å kunne omstille seg til et lavutslipps samfunn og sørge for at banken har evne og vilje til omstilling.
- Ivareta regulatoriske krav.

Det bør gjøres en kvalitativ og kvantitativ analyse i alle relevante forretningsområder for å kartlegge klimarelaterte risikoer og muligheter.

3.3 Påvirkning ulike klimarelaterte scenarier har for strategi, forretningsområder og finansiell planlegging (inkludert 2°C scenario)

Dette punktet omhandler hvordan ulike klimarelaterte scenarier vil påvirke bankens strategi, forretningsområder og finansiell planlegging.

Kort beskrevet omfatter dette:

1. Utarbeide modeller og klimascenarier (1,5 – 2 grader med rask/sen tilpasning, og et 3 - 4 grader hot/house scenario) i et 10 års perspektiv.
2. Etablere datagrunnlag og forutsetninger for klimascenariene.
3. Modellere de ulike klimascenarier.
4. Analysere og vurdere resultater og hvilken påvirkning scenariene vil få for strategi, forretningsområdene og finansielle resultater.
5. Vurdere mulige tiltak.

Dette er et krevende arbeid både av hensyn til kompleksitet, manglende data og modeller, samt en lang tidshorisont med mye usikkerhet knyttet til effekter av både klimarelaterte risikoer og muligheter. Banken vil arbeide videre med å etablere data og modeller for scenarioanalyser og stresstester.

4 RISIKOSTYRING

4.1 Hvordan klimarisiko påvirker ulike risikokategorier

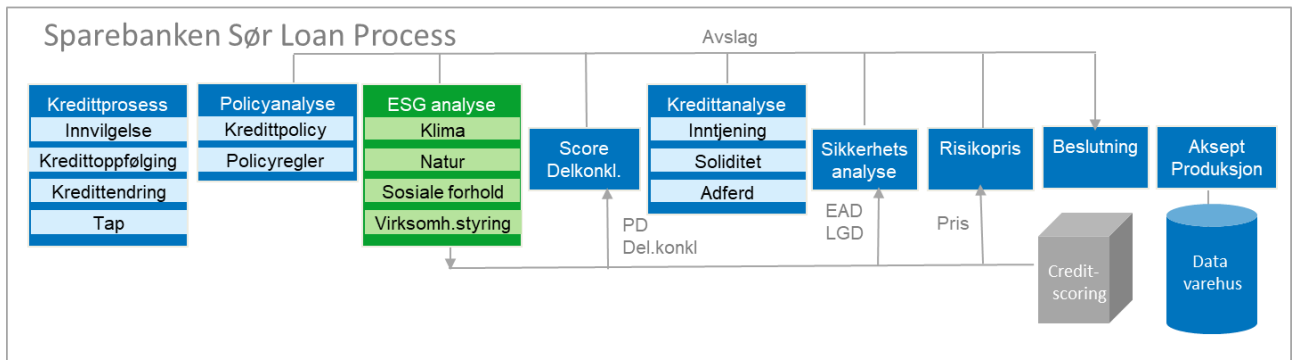
Klimarisiko er ikke en egen isolert risiko, men er en viktig risikofaktor som påvirker andre risikokategorier som kredittrisiko, markedsrisiko mv. Det er nedenfor vist sammenhengen mellom klimarisiko og de mest sentrale risikokategoriene, samt bankens vurdering av risiko.

Kredittrisiko	Reguleringer, endringer i forsyningskjeder og kundeferd, kan utløse svekket betjeningssevne (PD) og reduserte panteverdier (LGD) hos kunde og føre til økte tap (EL).	Lav	Lav/ Moderat	Moderat	Økte tap (EL) på kunder, bransjer og sektorer som er utsatt for reduserte verdier på pant og eiendeler pga klimaendringer.	Lav	Lav/ Moderat	Lav/ Moderat
Markedsrisiko	Reguleringer, teknologi, og kundeferd kan generere "stranded assets" og reprising av verdipapirer og andre eiendeler.	Lav	Lav/ Moderat	Moderat	Klimakatastrofer kan føre til rask reprising, endringer i volatilitet, og tap av verdier på eiendeler og aktivaposter.	Lav	Lav	Lav/ Moderat
Operasjonellrisiko	Negative påvirkninger av regulatoriske endringer på interne prosesser og leverandører kan føre til økte tap.	Lav	Lav	Lav/ Moderat	Skader av ekstremvær på eiendom, infrastruktur, innsatsfaktorer, og mennesker kan gi økte tap.	Lav	Lav	Lav
Likviditetsrisiko	Lav andel bærekraftige aktiviteter, påvirker rating, tilgang til og pris på finansiering. En rask reprising av verdipapirer kan redusere verdien på bankens likviditetsbuffer.	Lav	Lav/ Moderat	Moderat	Svekke betjeningssevne og kostnader til forebygging og reparasjon av klimahendelser kan påvirke kundenes innskudd. Begrenset tilgang til og høy pris på ekstern finansiering.	Lav	Lav	Lav/ Moderat
Forretningsrisiko	Redusert etterspørsel og inntekter pga manglende omstilling lavutslipp samfunn. Høye kostnader ved manglende digitalisering og teknologiutvikling. Økt volatilitet i resultater pga raske skift i reguleringer og kundeferd.	Lav	Lav	Lav/ Moderat	Fysiske skader på eiendom, data og mennesker pga alvorlige klimahendelser kan gi økte kostnader og reduserte inntekter.	Lav	Lav	Lav
Strategisk risiko	Manglende omstilling og tilpasning til lavutslipp samfunn, vil påvirke lønnsomhet og bankens renommé.	Lav	Lav	Lav/ Moderat	Risiko for tap på aktiva og eiendeler som er utsatt for alvorlige klimahendelser.	Lav	Lav	Lav

4.1.1 Kredittrisiko

Klimarisiko relatert til kredittrisiko er primært knyttet til utlån. Personkunder utgjør det største volumet med ca. 66 % av totale utlån, hvorav boliglån utgjør mer enn 90 %. Bedriftskunder består av relativt små SMB kunder, med god diversifisering med hensyn til geografi og bransje. Næringsstrukturen i markedsområdet, samt eksklusjonskriterier til Sparebanken Sør som fremgår i «Policy ansvarlig kredittgivning», medvirker til at banken i praksis ikke har utlån i bransjer med høye klimautslipp.

Sparebanken Sør har integrert modul for ESG analyse i kredittprosesser for bedriftsmarkedet, kfr. figuren under.

ESG-modulen har spesielt fokus på klima, men dekker ESG-områdene:

- Eksklusjonskriterier: Inngår i Policy analyse.
- Bransje: Rammeverk for styring av bransjer og bransjespesifikke vurderinger og krav.

- Klima: Vurdering av hvordan fysisk risiko og overgangsrisiko kan påvirke kunden og sakens betjeningsevne og sikkerheter, og gi økt sannsynlighet for mislighold (PD), reduserte panteverdier (LGD) og økte tap (EL).
- Natur: Vurdering av hvordan kundens virksomhet påvirker natur.
- Sosiale forhold: Vurdering om kunden og kundens samarbeidspartnere etterlever krav og internasjonale konvensjoner til sosiale forhold, arbeids- og menneskerettigheter.
- Virksomhetsstyring: Vurdering av hvordan kunden og kundens samarbeidspartnere etterlever krav og internasjonale konvensjoner til virksomhetsstyring.

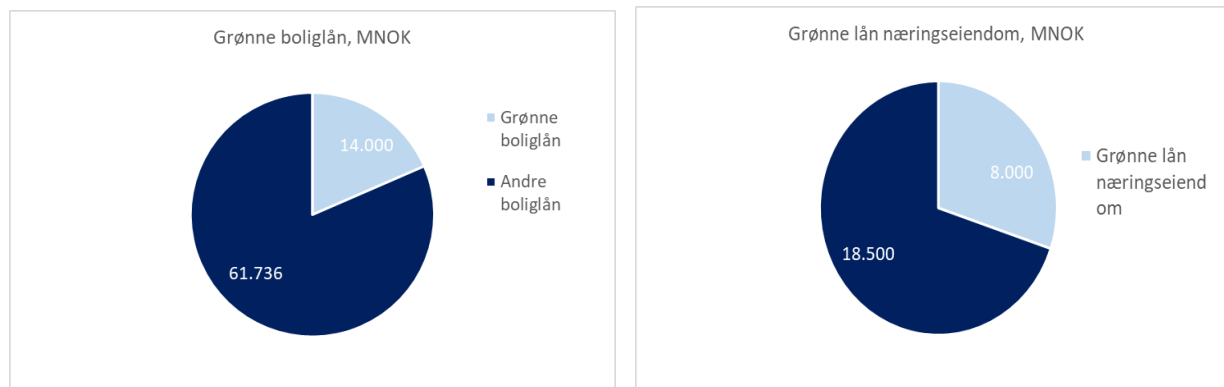
Scoring: På bakgrunn av forannevnte moduler scores kunden i lav, middels eller høy risikoklasse, som gir grunnlag for styring av prosess, fullmakter og pris. Data fra ESG modulen benyttes i forbindelse med rapportering på sak, kunde og portefølje.

Modulen har vært i operativ drift siden april 2021, og resultatene så langt indikerer at ESG risikoen inklusive klima, er lav til moderat.

Bærekraftige produkter og tjenester er et viktig virkemiddel for å redusere både bankens og kundens klimarisiko.

Banken har etablert Green & Sustainable Bond Framework og Grønt, sosialt og bærekraftig Produktrammeverk. Gjennom disse rammeverkene tilrettelegger banken for etablering av bærekraftige produkter og emittere bærekraftige obligasjoner.

Figurene under viser grønne boliglån og grønne lån til næringsseiendom iht bankens rammeverk.

Tabellen under viser utlånsporteføljen og hvordan banken vurderer klimarisiko i ulike tidsperspektiv:

Klimarisiko Utlån	31.12.2021 MNOK	tonn CO2/ MNOK *	Overgangsrisiko			Fysisk risiko		
			ST	MT	LT	ST	MT	LT
Boliglån	77.549	2,07						
Øvrige lån	1.813	2,07						
Personkunder	77.549	2,07						
Jordbruk og tilknyttede tjenester	861	168,6						
Skogbruk og tilknyttede tjenester	171	32,6						
Fiske, fangst og akvakultur	465	38,6						
Bergverksdrift og utvinning	51	83,4						
Industri	741	54,0						
Energiproduksjon og forsyning	48	2,6						
Vann- avløp og renovasjon	80	127,4						
Utvikling av eiendom	3.693	57,0						
Bygg og anleggsvirksomhet	1.665	57,0						
Varehandel	1.519	32,9						
Transport	594	77,2						
Hotell, restaurant og reiseliv	430	38,2						
Informasjon og kommunikasjon	152	11,2						
Finansiering og forsikring	233	9,8						
Omsetning og drift av fast eiendom	21.144	4,4						
Faglig tjenesteyting	478	41,1						
Forretningsmessig tjenesteyting	343	66,5						
Offentlig forvaltning	2	13,8						
Undervisning	1.328	10,9						
Helse og sosialtjenester	2.055	27,3						
Kulturell virksomhet	429	37,1						
Annen tjenesteyting	3.018	35,1						
Bedriftskunder	39.500	24,6						

*Basert på PCAF, kfr punkt 5.5.2

Lav risiko	
Lav/moderat risiko	
Moderat/høy risiko	
Høy risiko	

Bransjene Jordbruk og tilknyttede tjenester, Omsetning og drift av fast eiendom, og Oppføring av bygninger/bygg og anlegg vurderes å ha den relativt største overgangsrisikoen i porteføljen. Selv om de relative klimautslippene fra bransjene Bergverksdrift og Vann- avløp og renovasjon er høye, vurderes risikoen som lav pga porteføljenes sammensetning.

Ut fra en helhetsvurdering vurderes klimarisiko i utlånsporteføljen basert på dagens bransjesammensetning akseptabel både på kort- og mellomlang sikt. Hvordan risikoen er på lang sikt er vanskeligere å forutsi på nåværende tidspunkt, og vil bla. avhenge av hvordan bransjesammensetningen i porteføljen vil utvikle seg. Dette er det også mulig for banken å styre gjennom gode risikostyringsystemer.

4.1.2 Markedsrisiko

Klimarisiko i forhold til markedsrisiko er primært knyttet til avkastning og verdiutvikling på eiendeler og verdipapirer, og hvorvidt disse kvalifiserer til bærekraftige aktiviteter iht EUs taksonomi, eller ikke.

Markedsrisiko er primært knyttet til:

- Egne investeringer. Disse investeringene utgjør i det vesentligst heleide datterselskaper og eierposisjoner i tilknyttede selskaper, primært produktselskaper.
- Plassering av bankens likviditetsportefølje. Denne er strengt regulert av myndigheter. Omtales under Likviditetsrisiko.
- Verdipapirer i fond, som banken formidler til kunder fra andre fondsleverandører. Banken driver ikke kapitalforvaltning i egen regi, men vi krever at fondsleverandører etterlever de samme krav til ESG. Dette betyr at vi ikke har risiko på egen hånd for fond.

Klimarisiko Markedsrisiko	31.12.2021 MNOK	tonn CO2/ MNOK *	Overgangsrisiko			Fysisk risiko		
			ST	MT	LT	ST	MT	LT
Fond			NA	NA	NA	NA	NA	NA
Aksjer og eierandeler selskaper	1.394							

Lav risiko	
Lav/moderat risiko	
Moderat/høy risiko	
Høy risiko	

Klimautslipp fra selskaper hvor banken har kontrollende eierandeler, som utgjør det vesentligste av posten Aksjer og eierandeler selskaper, er konsolidert inn i bankens klimaregnskap.

Vi beregner ikke klimautslipp for fond, men forutsetter at fondsleverandørene gjøre dette i samsvar med lovgivningen. Pt utgjør aksjer og eierandeler i selskaper så liten andel og representerer så lav risiko, at klimarelatert risiko- og muligheter kan følges opp gjennom god eierstyring. Alle datterselskaper og selskaper hvor vi eier 50 % eller mer er også integrert i bankens klimaregnskap. Vi har satt mål til reduksjon av klimautslipp fra egen virksomhet, kfr punkt 5.

4.1.3 Operasjonell risiko

Klimarisiko i forhold til operasjonell risiko er primært knyttet til tap av omdømme og marked pga manglende tilpasning til et lavutslipps samfunn, feilinvesteringer teknologi, samt tapte verdier pga ekstreme klimahendelser.

Operasjonell risiko følges opp gjennom bankens internkontroll samt rapportering i bankens system for uønskede hendelser.

4.1.4 Likviditetsrisiko

Klimarisiko knyttet til likviditetsrisiko er primært knyttet strande assets i likviditetsporteføljen samt pris og tilgang på finansiering.

Klimarisiko Investering/Finansiering	31.12.2021 MNOK	tonn CO2/ MNOK *	Overgangsrisiko			Fysisk risiko		
			ST	MT	LT	ST	MT	LT
Likviditetsportefølje	19.860							
Finansiering	60.109							

Lav risiko	
Lav/moderat risiko	
Moderat/høy risiko	
Høy risiko	

Klimarisiko for Likviditetsporteføljen vurderes å være lav.

Manglende volum av bærekraftige aktiviteter med hensyn til EUs taksonomi, kan medføre redusert tilgang til og økt pris på finansiering. Andel, samt tilgang og pris på grønne obligasjoner og emitterte bærekraftige obligasjoner i forhold til finansiering, vil være en sentral måleindikator til å følge opp risiko på dette området.

4.2 Prosesser for å håndtere klimarelaterte risikoer

Når det gjelder klimarisiko i egen virksomhet, vil denne bli fulgt opp gjennom årlige målinger av klimautslipp. Det er også igangsatt et arbeid for å kartlegge bankens eiendommer med hensyn til hvordan banken kan tilpasse seg til Parisavtalen og interne mål til klimareduksjon.

I forretningsområdene følges klimarisiko opp gjennom KPI, porteføljeanalyser av klimarisiko, stresstester og scenarioanalyser. Disse danner grunnlag for hvilke tiltak og oppfølging som må iverksettes for å ivareta både interne mål, bærekraftsmål og mål i Parisavtalen.

4.3 Prosesser for å identifisere, vurdere og håndtere hvordan klimarelaterte risikoer er integrert i overordnet risikostyring

Sparebanken Sør har et omfattende rammeverk for risikoappetitt og risikotoleranse for de ulike risikokategoriene. Overordnede måleindikatorer for ESG-risiko og klima er/vil bli integrert i dette rammeverket. Rapport som viser status og utvikling av overordnede styringsmål og risikotoleranse utarbeides kvartalsvis. Disse rapportene behandles i bankens konsernledelse og styre, som kan følge utviklingen og påse at risikoen ligger innenfor mål som er satt for risikorammer og risikotoleranse. Klimarisiko er integrert i bankens internkontrollsystem. Hendelser og tap som følge av klimarisiko, blir rapportert i bankens hendelsesrapporteringssystem.

KPI og styringsmål for klimarelatert risiko og muligheter vil være under løpende utvikling.

5 METODER OG MÅL

5.1 Metoder og beregninger for å vurdere om klimarelaterte risikoer og muligheter er i tråd med strategi og risikostyringsprosess

5.1.1 Klimautslipp fra egen virksomhet

Klimautslipp i egen virksomhet beregnes årlig basert på den internasjonale standarden "A Corporate Accounting and Reporting Standard", som er utviklet av "the Greenhouse Gas Protocol Initiative" – GHG-protokollen. Vårt scope 3 er derfor kun relatert til egen virksomhet. Det aller vesentligste av klimautslipp i scope 3 er knyttet til klimautslipp fra forretningsområdene. Dette er et område som det arbeides videre med, men pga mangel på gode data og metoder er disse beregningene pt beheftet med stor usikkerhet, kfr punktene nedenfor.

5.1.2 Klimautslipp fra forretningsområdene

Klimautslipp fra utlånsvirksomhet:

Resultater og metodikk for beregning av klimagassutslipp fra utlånsporteføljen er basert på modeller og data fra PCAF, samt noe egne data. PCAF sitt rammeverk baseres på ulike metoder avhengig av hvilke data som finnes. Så langt har vi primært beregnet klimautslipp på trinn 5, som er det laveste nivået. Vi vil arbeide videre for å heve kvaliteten på beregningene av klimautslipp fra utlån. Målsetningen er å etablere en så god Base line som mulig, for å kunne følge opp utvikling og mål til reduksjon av til klimautslipp.

Klimautslipp fra investeringer:

Klimautslipp fra investeringer (Likviditetsporteføljen) vil også baseres på PCAF sine metoder og data. Det vil bli arbeidet videre med slike beregninger i 2022.

5.1.3 Scenarioanalyser og stresstester

Banken vil arbeide videre med å etablere modeller og data for scenarioanalyser og stresstester av klimarisiko.

5.2 Klimagasser (GHG) og tilhørende risikoer for Scope 1, Scope 2, Scope 3 og de relaterte risikofaktorer

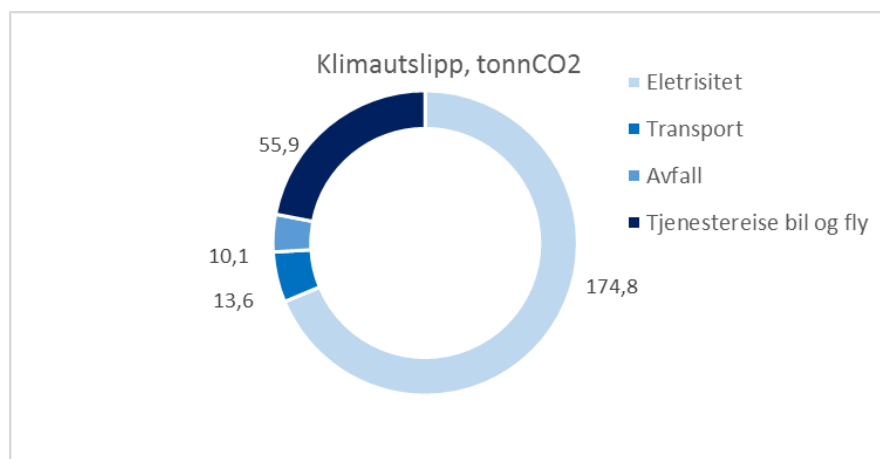
5.2.1 Klimautslipp fra egen virksomhet

Data om bankens status og utvikling med hensyn til klimautslipp (GHG protokoll) og ressursforbruk fremgår av tabellen og figuren under:

Klimautslipp	2019	2020	2021
Klimautslipp Scope 1, tonn CO2 ekvivalenter	22,8	19,0	13,6
Klimautslipp Scope 2, tonn CO2 ekvivalenter	195,5	181,3	174,8
Klimautslipp Scope 3, tonn CO2 ekvivalenter	199,2	72,7	66,0
Sum klimautslipp, tonn CO2 ekvivalenter	417,5	273,0	254,4
Antall ansatte	429	442	594
Klimautslipp pr ansatt	0,97	0,62	0,43
Oppvarmet areal, m2	23.964	23.004	26.769
Energiforbruk, 1000 kWh pr år	5.383	4.926	6.250
Energiforbruk, kWh pr m2	225	214	233

Mer detaljer om klimautslipp fremgår av bankens klimaregnskap.

Bankens klimautslipp er primært knyttet til energiforbruk og reisevirksomhet. Det er startet et arbeid med å kartlegge energiforbruk på bankens eiendomsportefølje, og analysere hvilke tiltak som må iverksettes for å innfri de mål som er satt til klimareduksjon. Når det gjelder reisevirksomhet er denne sterkt redusert i 2020 pga Covid 19, men banken vil fremover redusere reisevirksomheten gjennom gode digitale møteplasser og krav til reisevirksomhet. Banken er i god prosess til å kunne innfri mål til klimautslipp i 2030.

5.2.2 Klimautslipp fra forretningsområdene

Klimautslipp fra utlånsvirksomhet:

Sparebanken Sør ble partner i PCAF (Partnership for Carbon Accounting Financials) desember 2021, og benytter PECAD sine data og metode basert på balanse, for beregning av klimautslipp fra Bedriftsmarked. For «Boligeiendom» i privatmarkedet har banken benyttet energiklasser for beregning av CO₂-utslipp. For øvrige lån i privatmarkedet, som utgjør en svært liten del av lån til privatmarkedet, er det benyttet samme utslippsfaktorer som for boliglån.

Fordelingen av utlån og klimautslipp på markeder og bransjer fremgår av tabellen under:

Næring	Sum Utlån MNOK	Scope 1 Tonn CO ₂	Scope 2 Tonn CO ₂	Scope 3 Tonn CO ₂	Scope 1,2 og 3, Tonn CO ₂	Tonn CO ₂ pr MNOK Utlån
Personkunder						
Boliglån	75.736				156.774	2,07
Øvrige lån og kreditter	1.813				3.753	2,07
Personkunder	77.549				160.526	2,07
Jordbruk og tilknyttede tjenester	861	113.354	112	31.709	145.175	168,61
Skogbruk og tilknyttede tjenester	171	2.495	13	3.067	5.576	32,60
Fiske, fangst og akvakultur	465	5.995	48	11.915	17.959	38,62
Bergverksdrift og utvinning	51	2.121	6	2.155	4.282	83,39
Industri	741	7.145	169	32.701	40.015	54,00
Energiproduksjon og forsyning	48	48	0	75	123	2,59
Vann, avløp og renovasjon	80	5.071	14	5.111	10.196	127,42
Oppføring bygninger/bygg og anlegg	5.358	13.148	288	291.899	305.335	56,99
Varehandel	1.519	20.646	53	29.233	49.933	32,87
Transport	594	5.283	100	40.456	45.840	77,17
Hotell, restaurant og reiseliv	430	4.903	153	11.361	16.417	38,18
Informasjon og kommunikasjon	152	214	10	1.473	1.697	11,19
Finansiering og forsikring	233	836	5	1.455	2.296	9,85
Omsetning og drift av fast eiendom	21.144	16.722	2.939	72.379	92.040	4,35
Faglig tjenesteyting	478	7.131	46	12.496	19.673	41,11
Forretningsmessig tjenesteyting	343	8.919	36	13.861	22.816	66,53
Offentlig forvaltning	2	1	1	23	25	13,79
Undervisning	1.328	1.021	518	12.967	14.507	10,92
Helse og sosialtjenester	2.055	2.730	2.794	50.577	56.102	27,30
Kulturell virksomhet	429	770	192	14.959	15.920	37,09
Annen tjenesteyting	3.018	31.994	1.941	72.035	105.970	35,11
Bedriftskunder	39.500	250.550	9.438	711.908	971.896	24,60

Det er pt lite data å sammenligne seg med, men sammensetningen av utlånsporteføljen og beregningene indikerer at banken har lave klimautslipp. Det vil bli arbeidet fremover for å få bedre datagrunnlag for beregning av klimautslipp fra utlån. Målet er å etablere Base line fra klimautslipp i utlånsporteføljen i løpet av 2022.

Klimautslipp fra investeringer:

Det er ikke beregnet klimautslipp fra investeringer. Banken vil legge PCAF sin metodikk og data til grunn for beregning av klimautslipp fra investeringer, og vil arbeide for å etablere en Base line.

5.3 Måleindikatorer og resultater for å håndtere klimarelaterte risikoer og muligheter

5.3.1 KPI og klimautslipp fra egen virksomhet

Figuren under viser utviklingen i klimautslipp de siste årene, og hvordan banken er i rute med å innfri mål til klimareduksjoner.

KPI	Beskrivelse	Enhet	Mål	Tid	2017 Base line	2020	2021	Måloppnåelse
KPI I1	Klimautslipp egen virksomhet	tonn CO2			512,7	273,0	254,4	
KPI I2	Reduksjon i klimautslipp egen virksomhet	%	55	2030		46,8	50,4	V
KPI E3	Reduksjon i klimautslipp egen virksomhet		0 (NZE)	2050				

5.3.2 KPI og klimautslipp fra forretningsområdene

Klimautslipp i utlån:

KPI	Beskrivelse	Enhet	Mål	Tid	2017	2020	2021 Base line	Måloppnåelse
KPI I4	Totale klimautslipp utlån	tonn CO2						
KPI I5	Reduksjon i klimautslipp utlån	%	40	2030				
KPI I6	Reduksjon i klimautslipp utlån		0 (NZE)	2050				

Det er en målsetning å etablere Baseline i 2022 basert på data 31.12.2021

KPI grønne boliglån og grønne lån til næringseiendom:

KPI	Beskrivelse	Enhet	Mål	Tid	2019	2020	2021 Base line	Måloppnåelse
KPI F1	Grønne boliglån, årlig vekst	%	≥ 10	Årlig				
KPI F2	Grønne boliglån, andel	%	≥ 50	2030			18	

KPI	Beskrivelse	Enhet	Mål	Tid	2019	2020	2021 Base line	Måloppnåelse
KPI F3	Grønne lån næringseiendom, årlig vekst	%	≥ 10	Årlig				
KPI F4	Grønne lån næringseiendom, andel	%	≥ 50	2030			30	

KPI og klimautslipp fra investeringer:

KPI	Beskrivelse	Enhet	Mål	Tid	2017	2020	2021 Base line	Måloppnåelse
KPI I7	Totale klimautslipp investering	tonn CO2						
KPI I8	Reduksjon i klimautslipp investeringer	%	40	2030				
KPI I9	Reduksjon i klimautslipp investeringer		0 (NZE)	2050				

Det er en målsetning å etablere Baseline i 2022 basert på data 31.12.2021

KPI bærekraftige obligasjoner i Likviditetsporteføljen:

KPI	Beskrivelse	Enhet	Mål	Tid	2019	2020	2021	Måloppnåelse
KPI G1	Bærekraftige obligasjoner Likviditetsporteføljen	MNOK	2.000	2022		650	1.495	

Finansiering:

KPI	Beskrivelse	Enhet	Mål	Tid	2019	2020	2021	Måloppnåelse
KPI G2	Bærekraftige obligasjoner emittert	MNOK			5.100	5.103	5.102	

Banken har målsetning om å utnytte muligheter for finansiering gjennom emisjon av bærekraftige obligasjoner.

6 VIDERE ARBEIDER

Det er nedenfor kort skissert viktige oppgaver i forbindelse med videreutvikling av arbeidet med klimarisiko.

1. Kvalitative og kvantitative analyser i alle relevante forretningsområder for å kartlegge risiko og muligheter og strategi i et kort og langsiktig perspektiv.
2. Samle data om klimarisiko og videreutvikle modeller og metoder.
3. Videreutvikle beregninger av klimarisiko i utlån og investeringer med mål om å etablere Baseline i 2022.
4. Utarbeide scenarioanalyser og stresstester for klimarisiko.
5. Bygge kompetanse om klimarisiko i hele organisasjonen.
6. Videreutvikle KPI, styringsmål og risikorammer for klimarisiko og integrere disse i bankens rammeverk for risikostyring og risikoreporter.
7. Utvikle flere bærekraftige produkter
8. Bygge porteføljer av bærekraftige produkter og obligasjoner i relevante forretningsområder iht KPI.
9. Vurdere å integrere klimarisiko i kredittprosesser for boliglån.
10. Ivareta regulatoriske krav, herunder EU taksonomi.